

İmparator Penguenler

Yıl 1888... "Belgica" keşif gemisi, kışı tüm zorluklarıyla Antarktik buzullarının üzerinde geçirmek zorunda kalıyor. Gemide bulunan zoologlardan Racovitza, gözlemlediği pengueni arkadaşlarına şöyle anlatıyor:

"Dimdik duran bir adam düşünün. Vücudunun arkası, yere kadar siyah bir mantıyla kaplanmış; ön tarafı ise bembeyaz. Kendi halinde badi badi yürüyor. Hem vakur, hem de komik küçük adamlar!.."

Racovitza'nın komik küçük adamlar dediği, türlerinin en büyükleri olan imparator penguenlerdi. Küçük olmalarına rağmen kutup yaşamının tüm zorluklarına karşı koyabilen bu hayvanların geniş boyunlarından çıkan küçük kafaları, kolu andıran kanatları ve dimdik yürüyüşlerinin şekillendirdiği insanı görüntüleri, evrim sürecinin onlara bir armağanı. Penguenler de kuluçkaya yatan, mevsiminde tüy değiştiren birer kuş aslında, ama karaya

İmparator penguenleri (Aptelodytes forsteri)

ait değiller. Uzun gövdeleri ve gelişkin yüzme yetileri, onları su hayvanı kılan özellikleri. Bacakları, evrim süreci içerisinde arkaya doğru genişlemiş. Ayakları da, ördeklerde olduğu gibi, yalnızca yürümek için değil, yüzerken kuyrukla beraber pedal işlevi görebilecek şekilde gelişmiş.

Penguenlerin besininin yarısını Antarktik kril, 1/4'ünü mürekkep balığı, 1/10'unu diğer balıklar ve geri kalanını da ringa balığı oluşturuyor. Kendilerine besin sağlayabilmek için

imparator penguenler derinlere dalış yapmak zorundalar. Derinlik ölçen aletlerin yardımıyla, imparator penguenlerin usta dalgıçlar olduğu saptanmış. Bir keresinde, dişi bir penguenin 535 m derinliğe indiği belirlenmiş. 200-400 m arasındaki dalışlara ise sıkça rastlanıyor. 1 dakika içinde 120 m derinliğe ulaşabiliyorlar. Peki, bu ölçümler nasıl yapılıyor? Penguenlerin göğsüne pusula, hızölçer ve basınçölçerden oluşan bir paket yerleştiriliyor. Böylelikle hem penguenlerin ulaştıkları derinlik hem de vücut dirençleri ölçülmüş oluyor.

Bu verileri toplamak ve çözümlemek oldukça zahmetli kuşkusuz. Daha ilk denemelerden itibaren aletlerin takıldığı penguenler daldıktan sonra geri dönmemişler. Çoğu da aletleri kaybetmiş olarak geri gelmişler.

Kutupların bu sevimli yaratıklarının, birçok düşmanı da var. Buna rağmen, hayatta kal-

Uzun mesafelerde göbeklerinin üzerinde kayabilen penguenler, sualtında ise yavaş koşan bir insan hızıyla yüzüyorlar. Dışarı çıkmadan önce hızlarını artırıp, kuvvetli karın kasları sayesinde birden sıçrayarak ayaklarının üzerinde duruyorlar.

Antarktik keşfine hazır yavrularını selamlayan anne ve baba, diğer ailelerle birlikte bir çember oluşturarak getirdikleri besinlerle yavrularını doyuruyorlar. Kuluçka döneminde sorumluluğu üstlenen erkek penguen, yumurtayı ayaklarının üstünde, göbeğinin altında barındırıyor. Ayak tabanlarından gelebilecek ısı kaybını önlemek için de topuklarının üzerinde yükseliyor. Aşırı soğuklarda birbirlerine sokulan yetişkin penguenler adeta rugby oyuncularını andırıyor.

mayı başarmak zorundalar. Yavrularını koruyabilmek için martılara karşı savaşmak da, yaşam mücadelesinin bir parçası. Ama asla, gereksiz yere koşarak, enerjilerini boşa harcamıyorlar. İşte bu da penguenlerin diğer yüzü: Savaşçı, kurnaz ve dirençli!.. Antarktika'nın kara kışında, -30°C'de kuluçkalayabilen, bazen de -60°C'de yavrularını ayaklarının üzerinde taşımak zorunda kalan kahraman kuşlar bunlar. Bütün bu işkence yetmiyormuş gibi, baba penguen yumurtayı taşıdığı dört ay boyunca hiçbir şey yemiyor!.. İşte ilginç bir gözlem.

Robert Scott ve iki arkadaşı, 27 Haziran 1911'de, kışı geçirecekleri Antarktika yolculuğuna başlarlar. 100 km'sini yürüyerek geçirdikleri seyahat boyunca, eşyalarını da kızaklarıyla taşırlar. Güneş ışığından, günde 4-5 saat yararlanabilirler ve sıcaklık -61°C'ye kadar düşer. 3. haftanın sonunda kuluçka kolonisine

İlkbaharın gelişile, yavrular ebeveynlerinin koruması olmadan yaşamı öğrenmeğe başlarlar.

rastlarlar. Bu keşif gezisi, ekibin o güne kadar yaptığı en zorlu seyahat olmuştur. Koloniyce rastladıklarında, kuşların (penguenlerin) garip bir gürlüğü ve metalik sesler çıkardıklarını farkederler. Penguenlerin kuluçka döneminde olduklarını anlayan araştırmacılar, onları ürkütmemek için buzlar üzerinde sürünerek izlemeye devam ederler. Seslerden korkan hayvanlardan yumurtası olanların, yumurtalarını bırakarak kaçtıkları; yumurtası olmayanların da bu fırsattan yararlanarak, bırakılan yu-

murtaları topladıklarını görürler. Araştırmacılar gözlemden sonra kaldıkları yere döndüklerinde, kurdukları çadırın fırtınada uçup gitmiş olduğunu görür ve geceyi taş bir barınakta geçirirler. Bütün zor kış koşullarına rağmen, imparator penguenlerin büyük bir özveriyle yumurtalarının üzerinde kuluçkaya yattıkları böylece gözlemlenmiş olur.

Kaptan Scott'un günlüğünde yazdığına göre, bu araştırmacılar 2 Ağustos 1911'de soğuktan donmuş olarak bulunmuşlar. Araştırmacıların hayatlarına mâl olan bu keşif trajedisinden sonra 1912'de, Antarktika adalarının birinde 2. imparator penguen kolonisine rastlanmış. 3.'sü ise 1948'de bulunmuş. Günümüzde bilinen 30 kuluçka yeri var. Bunların büyük bir bölümü, Antarktika kıtasındaki buzulların üzerinde bulunuyor.

İmparator penguenlerin kuluçka dönemi boyunca buz üzerinde nasıl oturdukları ve hangi psikolojik davranışları geliştirdikleri bu yüzyılın ortasından beri özellikle Fransız zoologlar tarafından epeyce araştırıldı. Şimdiye değin edinilmiş bilgiler, penguenlerin doğası ve yaşam mücadelesi konusunda oldukça şaşırtıcı gerçekler sergiliyor... Onların yaşadığı ortamı, tüm gerçekliğiyle görebilmek için soğuktan donmayı göze alarak, bir kutup keşfine katılmak gerekiyor galiba. Ne dersiniz?

Martin Meister
GEO, Eylül 1995
Çeviri: Ela Şahin

